

Népszínház utcai fórum

// postától köztérig / placemaking / Népszínház utca //

Kis Eszter, Lukács Hajnal, Hanyecz Dorina

Konzulensek: Hory Gergely, Révai Márton

Budapest Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem

TDK 2024.10.31.

Tartalom

A TDK témája.....	3
Alkotói folyamat	4
Jelenlegi állapot	6
Koncepció.....	7
Hirdetés, információgyűjtés	7
Közösségi tér	8
A tervezési munka	11
Inspiráció.....	14
Funkció.....	15
Összefoglalás	17
Források	18
Képek jegyzéke.....	19

A TDK témája

Fővárosunk egyik különlegessége a Népszínház utca. Mára egy kulturálisan sokrétű központtá változott a környezetével együtt, ami a hely jellegzetességét is hozza. Mikor elsétálunk a Blaha Lujza térről a Teleki térre, dél-amerikaiaktól kezdve afrikaiakon át, akár dánokkal vagy norvégokkal is összefuthatunk. Ez a sokféleség viszont nem olvad össze egy egységgé, a nyelvi korlátok és a kultúrák közötti különbségek miatt. Az emberek általában csatlakoznak a saját nemzetiségük alkotta csoportokhoz. Például a régi csárdás épületébe, ahol ma már egy kínai étterem található, szinte csak ázsiai fogyasztók járnak, de a környéken számos ilyen példa fellelhető még. Az utcán sétálva is megfigyelhető a széttagoeltság, mert szinte kulturális negyedek alakultak ki.

Már számos olyan szervezet létezik a környéken, amelynek célja a közösség összehozása és az egység megteremtése, ilyen a KöMe, a Dankó udvar, a Repair cafe. Azonban ezek meglétéről kevesen tudnak, illetve egyetlen hely sem fogja igazán össze a környék egészét, inkább csak kisebb csoportokat.

Munkánk során elsődlegesen a postaépület utcai életbe való bevonásával foglalkoztunk, kifejezetten azzal, hogy mivel tudnánk megszüntetni a kint és bent közötti éles határt, és csökkenteni az új helyre való belépés okozta stresszt, illetve, hogyan tudnánk egy egységet megteremteni a postaépület és a már meglévő közösségi helyek között. Emellett arra is kihegyeztük a figyelmet, hogy mivel tudnánk növelni ezek népszerűségét, és elősegíteni az együttműködésüket, azért, hogy szervezeten tudják fejleszteni a Józsefvárosi társadalmat. Emiatt célunk egy olyan Fórum létrehozása, ami segíti a helyi közélet híreinek közvetítését, hogy az itt élő emberek tájékozódhassanak a helyi eseményekről, és programokról. Ehhez kerestünk különböző információ átadó módokat mind online, mind az épületen keresztül.

Alkotói folyamat

Az alkotómunkánkat rögtön azzal kezdtük, hogy különböző napszakokban bejártuk a Népszínház utcát, illetve környékét, hogy magunkba tudjuk szívni a hely sajátosságait, és megfigyeljünk apróbb jellegzetességeket, mint például az utca festés színeit, amit be is integráltunk a projektünkbe. Továbbá azon indokból, hogy megfigyeljük az ott lévő embereket, és igényeiket. Ellátogattunk a környék különböző közösségi létesítményeibe megfigyelni, hogy ők milyen eszközöket használnak az emberek becsalogatására, és egymáshoz közelebb hozásához. A Dankó udvar például a Teleki téri piac egyik falára szerelt hirdetőtáblán népszerűsíti programjait, köztük a nyáron rendezett kertmozit. A Kesztyűgyár élénk vörös homlokzata eleve figyelemfelhívó, emellett nagy nyitott kapuján át alagúthoz hasonló tér vezet el a belső terek bejárataihoz. Az Auróra alkotótér ajtaja megszámlálhatatlan apró matricával van díszítve, ezzel megragadva a szemünket. Néhány közösségi szervezet csatlakozott a mikroparkok kezdeményezéséhez, így például a KÖME épülete előtt egy konténerben kiépített szokatlan parkocskát kelti fel az arra elhaladók figyelmét.

1.

2.

3.

Ezután a Rév8 munkatársai segítségével bejártuk a postaépületet, akik elmesélték saját tapasztalataikat az utcával kapcsolatban, valamint beavattak korábbi terveikbe, és részletezték azok sikerességét. Érdekes volt élőben is megnézni, mivel a hatalmas belmagasság például sokkal jobban érvényesül a valóságban, ugyanígy a szélfogó és az egykori iroda szűkössége. Elég részletes állapotfelmérést kaptunk a helyszínről, így itt meg tudtuk vizsgálni a valóságban is a problémás helyeket. Próbáltunk minél több fényképet készíteni, hogy a tervezés alatt is figyelembe tudjuk venni ezeket.

Különleges élmény volt még a Népszínház utcai Járda Fesztivál, ahol alkalmunk adódott beszélgetni a helyiekkel és arra járókkal, jobban megismerni a történeteiket, továbbá megkérdezni őket, mit szeretnének az utcába, és mi az, amin változtatnának. A legtöbb visszajelzés alapján, mindenképp célszerű lenne növelni az utca zöldfelületeit, emiatt is tartottuk szem előtt, hogy növényeket helyezünk el a posta épületbe, illetve elé.

Ezen kívül alkalmunk nyílt egy szaktársunk kérdőívén keresztül célzott kérdéseket feltenni szociális média használatával és a korábban említett helyek látogatottságával kapcsolatban.

4. 5.

Jelenlegi állapot

A posthelyiség jelenlegi felújítást igényel, de számos része felhasználható állapotban van. A belső helyiségből egy ajtó és egy ablak nyílik az udvarra. A teljes terület 79 m², amibe beletartozik egy szélfogó, régi pénztár, iroda, teakonyha és egy mosdó. A régi pénztárnak nincsen utcára nyíló ablaka, a meglévő az irodára néz. A jelenlegi lámpasor a belmagasság nagyjából feléhez van felszerelve, ami kényelmetlenül alacsony a helyhez képest. Az irodahelyiség nyugati falán a lambériát mindenképp le kéne bontani, a teljes vakolattal együtt, amit mindenhol el kell távolítani, mivel sok helyen le van hullva, emellett beázás nyomai is láthatók. Az irodahelyiség keleti oldalán egy kiemelkedő burkolati felépítmény nyomai láthatók, ami miatt a padlóburkolat visszabontására és felújítására is szükség van. Az ajtó és a fa ablakok nem szorulnak cserére, jó állapotban vannak, nem úgy, mint a gázkonvektorok. Sok az elektromos kiállítás és kábelcsatorna az üzlethelyiségben, de a vezetékeket is érdemes cserélni. A WC-ben lévő csempe hiányos, de az ott található elektromos bojler működőképes.

6.

7.

Koncepció

Hirdetés, információgyűjtés

Szeretnénk minél több felületet adni plakátoknak és hirdetéseknek, amiket nem csak szervezetek, hanem civilek is kirakhatnak. Létrehoztunk egy szinte az egész belső teret befutó parafa falat. Ezen kívül más médiumokat is szeretnénk használni, hogy a hírek a lehető legtöbb korosztályból, rétegből és kultúrából származó emberhez elérjék. Szeretnénk visszanyúlni hagyományosabb eszközökhöz is, mint újságokhoz, folyóiratokhoz, és utcai hirdető táblákhoz. Az online térbe is kiterjesztenénk a Fórum működését. A korábban említett Járdá Fesztiválon folytatott felmérésünk alapján a leggyakrabban használt digitális platform a Facebook, de akadnak, akik inkább az Instagramot, a TikTOKot, az X-et, vagy a Youtube-ot preferálják, emiatt mindegyikre kiterjesztenénk a jelenlétet.

Módot szeretnénk találni az adott utca és épülettel kapcsolatos kezdeményezések gyűjtésére. Erre általánosságban interaktív eszközöket kerestünk. Emiatt, illetve visszautalva a korábbi posta funkciójára, a főbejárat mellett megtartanánk a postaládát, ahová bárki bedobhatja az ötleteit, így egy "javaslatládát" létrehozva.

A régi teakonyhába elhelyeznénk egy galériát, ahova ki lehetne alakítani egy kisebb podcast stúdiót, amit a Fórum tartana fenn. Célja elsődlegesen az ötletek gyűjtése úgy, hogy az emberek bővebben ki tudják fejteni az elképzeléseiket, el tudják mesélni a tapasztalataikat, történeteiket, így elősegítve, hogy a lakosok jobban megismerjék egymást, és mélyebb belátást kapjanak a hallgatók a Népszínház utca világába.

Ehhez hasonló lehetőség volt a 2024-ben megrendezett Kolorádó fesztiválon, ahol az emberek a személyes élményeikről beszélhettek 444 újság szerkesztőivel, akik ebből az eseményen kiadott cikkeket írtak. Ennek a fesztivál végére észrevehető volt a közösségkövácsoló ereje.

8.

9.

10.

Közösségi tér

Az adaptív tér érdekében a pénztár és a szelfogó falait lebontjuk, ezzel egy 60 m²-es terem jön létre. Az akadálymentesség miatt a bejárati és a hátsó szobához vezető lépcsőket lebontjuk és a helyükre rámpákat emelünk az akadálymentes megközelíthetőség érdekében. Továbbá a hátsó szobából az egyik ablak helyén ajtót nyitunk a társasház belső udvara felé, hogy azt is könnyen meg lehessen közelíteni, adott jellegű programok esetén. A mosdót lebontjuk és helyette egy akadálymentes illemhelyiséget alakítunk ki a szobába vezető ajtó mellé. Közvetlen mellé egy raktárat helyeztünk el, ahol a modul elemek mellett asztalok és székek is pakolhatók. Ebbe a helyiségbe kapna helyet a korábban említett galéria is, a stúdióval, de ez a hely is igény szerint lenne használható, és a helytakarékoság miatt egy lenyítható lépcsőt vezetne fel.

Ahogy korábban említettük, szeretnénk bekapcsolni az épületet az utca életébe. Az alkotói folyamat során sokat gondolkodtunk, hogyan lehetne ezt megtenni, mivel fontosnak tartjuk, hogy minél tágabb társadalmi körök érdeklődését felkeltse az új tér. Olyan gesztust keresünk, mely kultúrától független és áthidalja a nyelvi korlátokat.

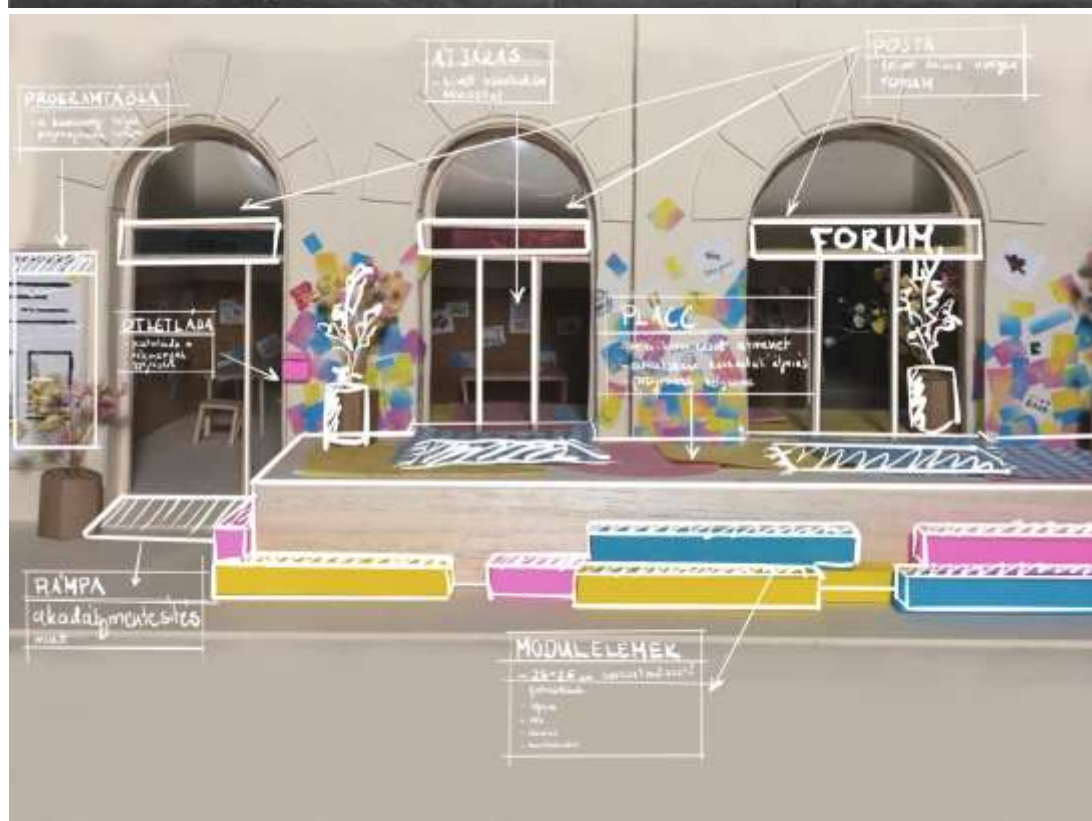
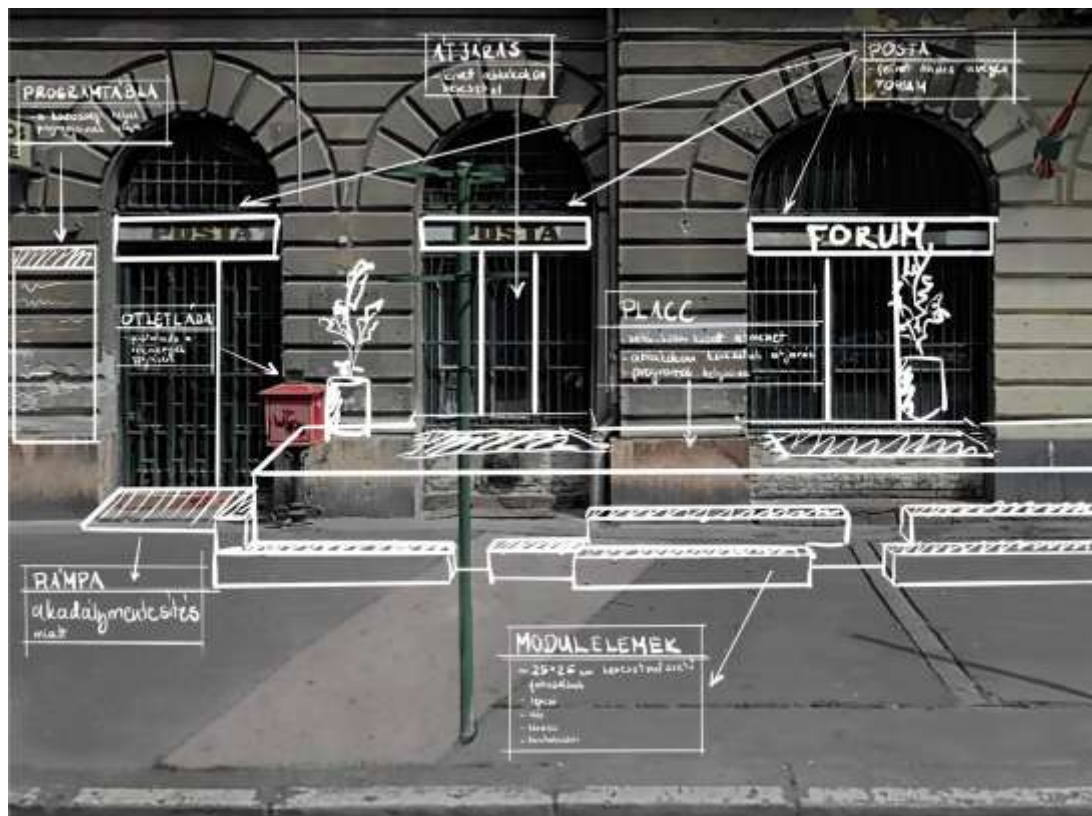
Végül a terv központi eleme egy emelvény, „placc” lett, ami átnyúlik a homlokzati falon. Érdekessé teszi az épületet, mivel belső teréből kivezet az utcára, vagy éppen az utca terét folytatja át a belterébe, ezzel elmosva a határokat.

Ez a placc a kettő ablakon keresztül lenne megépítve. Így a nyílászárók cseréje nélkül változtatunk a beltér megközelíthetőségén, ehhez azonban az ablakok előtt lévő rácsokat eltávolítanánk.

A *placcra* elhelyeznénk különböző színű, és méretű szőnyeget, ezzel otthonosabb közeget teremtve.

Ezen az emelvényen lehetnek koncertek, produkciók, előadások, viszont a hétköznapiakban az utcában járó civilek igények szerint használhatják, kiülhetnek rá tanulni, beszélgetni, pihenni.

Az elképzelésünkben fontos szerepet kapott még egy modul elem, amely igény szerint átpakolható, így különböző téri formák lennének megépíthetőek. Elsődleges szerepük a placchoz felvezető lépcső lenne, illetve pad különböző eseményeken. De akár díszletként a színpadon, vagy gyerekeknek épített akadálypályaként is funkcionálhat. Az elemek keresztmetszete 25cm x 25cm, a hosszuk 1,75 méter vagy 2 méter lenne.

11. 12.

13. 14. 15. 16.

A tervezési munka

A környezet megismerésével kezdtünk, közben gyűjtöttük a különböző ötleteket a funkcióhoz. Kezdetben kiállítótérben, táncházban, kézműves teremben gondolkodtunk, melyekről hosszas kutatás és megbeszélés után áttértünk a végleges tervre, a Fórumra. Miután meglett a koncepció, nekiláttunk a fizikai változtatások megtervezéséhez. A két folyamatot nehéz volt elválasztani egymástól, mivel bár logikusabbnak tűnik a funkció után elkezdni a tervezést, már az elméleti fázisban lettek ötleteink a felújítással kapcsolatban, akár még funkciótól függetlenül. Először a praktikai beavatkozásokat dolgoztuk ki, melyek a helyiség általános használatához szükségesek, mint például az elavult szerkezetek lecserélése, padló kiegyenlítése stb.

Ezután kezdtünk bele az esztétikai, valamint a funkciót elősegítő változtatások megtervezésébe. Sok ötletet vizsgáltunk meg, majd vetettünk el, mire eljutottunk a végső tervhez. Kezdetben felmerült bennünk, hogy növelnénk a bejutási lehetőségeket, emiatt a nagyobb ablakból csináltunk volna egy ajtót, azonban végül arra jutottunk, hogy egy olyan koncepciót hozunk létre, amivel minden ablakfelület ajtóként is funkcionálhat. Itt gondolkodtunk hálókban, melyek segítségével át lehetne mászni az ablakokon, és babzsákokból kialakított kompozíción, végül eljutottunk a placc koncepciójához. Mikor már kikristályosodott az ötlet, polc szerű blokkokat terveztünk, melyeket lépcsőként és tárolóként is lehetett volna használni, azonban ennek bonyolult lett volna a kialakítása és nem bizonyult strapabírónak. Ezután önálló lépcső blokkokat terveztünk, amiket azért vetettünk el, mert a beltér és a kültér közötti szintkülönbség nem tette volna lehetővé az egységes modulelemet. Így jutottunk a végső, már korábban említett modulelemekhez, melyek áthidalják ezeket a problémákat, sokféleképpen felhasználhatóak, és izgalmas módot biztosítanak a bejutáshoz.

A folyamat a makettezéssel zárult, melyen a lényeges változtatásokat mutatjuk be, kiemelve azokat a terv színeivel. A modell 1:25-ös léptékben készült, hogy minden fontos részlet látható legyen rajta. Felhasználtuk a látványtervekhez, valamint a jelenlegi és a tervezett tér különbségeinek bemutatására. Emellett bemutatjuk rajta a különböző téri szituációkat, amelyekben a berendezés változtatásával más és más programot lehet megszervezni.

17.

18.

19. 20. 21. 22.

Inspiráció

A koncepció kialakítása során igyekeztünk átgondolni, milyen idea mentén közelítsük meg a feladatot. Végül Jan Gehl munkásságát találtuk inspirálónak. A világhírű dán építész egyik fontos gondolata, hogy egy térnek vannak szükséges és opcionális aktivitásai. Minél jobb egy tér, annál több opcionális tevékenységre ad lehetőséget, és annál tovább tartanak a szükséges aktivitásai. A szociális aktivitás ezeknek a spontán következménye. Egy tér attól lesz különleges és vonzó, ha sokszínű tevékenységeket biztosít.

Egy újonnan kialakított térnek tükröznie kell az adott környék igényeit, és követnie kell az ott kívánt közélet kritériumait. Ki kell hoznia a legjobbat a már jelen lévő értékekből és újakat létrehozni. Foglalkozni kell a létrehozott új tér és annak környezete kapcsolatával, az milyen hangulatot, atmoszférát kelt, mi az új gesztusok célja, mi a kapcsolata az ott folyó tevékenységekkel.

A fő gondolat, amihez igazodtunk, hogy elsőként megformálhatjuk a tereket, de utána az ott történő események formálnak minket. Egy olyan funkciót kerestünk az épületnek, ami segíti a közösség alakulását, úgy, hogy a későbbiekben a közösség az alakíthassa az épületet. Az új teret hívogatóvá, adaptívá és befogadóvá szeretnénk tenni. Mindezt úgy, hogy ne legyen idegen az ott élő emberektől.

Kutatás

Alkalmunk adódott elmenni a Népszínház utcai Járda fesztiválra, ahol Neuhauser Márkkal együtt működve összeállítottunk egy kérdőívet papír alapú, és digitális formátumban egyaránt. A kérdőívet összesen 103-an töltötték ki, és az alábbi megállapításokra jutottunk: az itt élő emberek alultájékozottak a helyi eseményekről és szociális terekről. A már működő szervezetekről, mint a Dankó udvarról, a KÖMÉről, vagy a Kesztyűgyárról sokan nem hallottak a kitöltők közül. Egy 1-től 5-ig terjedő skálán, ahol azt kérdeztük milyen gyakran látogat el az adott helyre, a Dankó udvarra, és a Kesztyűgyára jövő válasz átlagban 0,8 lett, míg a KÖME 0,4. Emiatt felmerült az a gondolat, hogy valóban érdemes-e egy újabb egyedülálló teret létrehozni, mivel nem szeretnénk versenytársat állítani ezeknek, de azt sem, hogy az új hely elveszen közöttük, az opciók sokasága miatt.

Funkció

A funkciók keresése során fontos szempont volt az átalakíthatóság, hogy a lehető legtöbbféle esemény megvalósulhasson az emberek igénye szerint. Az adaptivitás azért is fontos, mert célunk a többi, már működő közösségi terek eseményeinek extra helyet biztosítani, továbbá az ismertségüknek növelése. Tehát egy olyan Fórumot akarunk létrehozni, ami összefogja a környék szervezeteit, ezáltal az embereit is.

A fórum történelmi háttere az ókori Róma idejére nyúlik vissza. Az ókori római fórumok nyilvános terek voltak, ahol a polgárok összegyűltek, hogy politikai, társadalmi, és gazdasági ügyeket vitassanak meg.

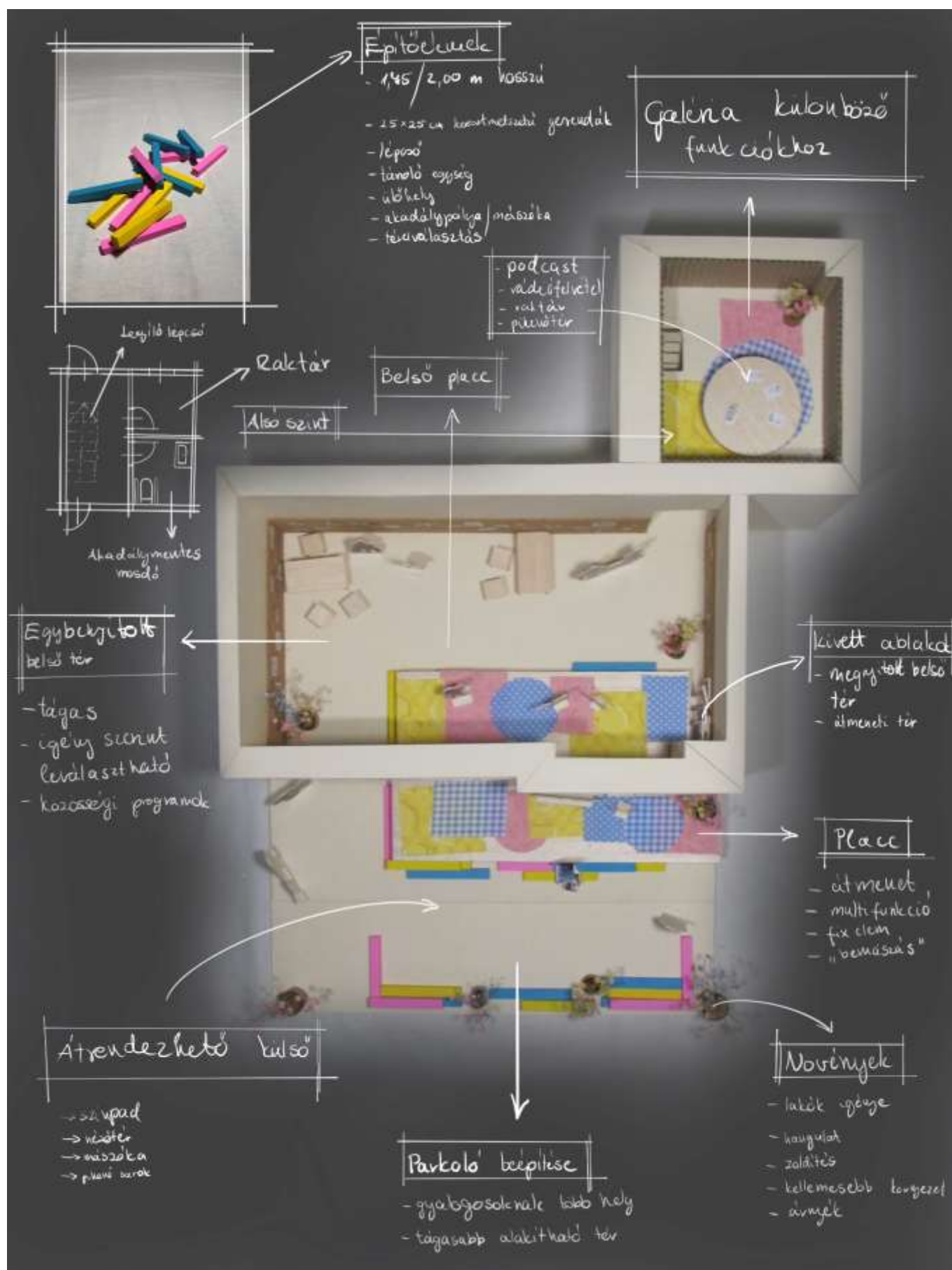
A fórumok a középkorban is megmaradtak, de a funkciójuk némileg megváltozott. Később a városi piacterek és közgyűlések formájában jelentek meg, ahol az emberek szabadon kifejezhették véleményüket.

Az internet megjelenésével a fórumok új, virtuális formát öltöttek, lehetővé téve a globális kommunikációt és a tudásmegosztást különböző témákban. Ezek az online fórumok gyakran különböző közösségeket hoznak létre, ahol az emberek érdeklődésük alapján kapcsolódnak egymáshoz.

Ez a fejlődés lehetővé tette, hogy a fórumok ma már számos területen, beleértve a tudományt, művészetet, és technológiát, fontos szerepet játszanak a közösségi interakcióban, emiatt gondoltuk találó címnek a funkciókhoz. Ez passzol az épület régi funkciójához is, a postához, melynek úgyszintén az információ átadás a feladata.

23.

Összefoglalás

Összességben a projektünk során az épített tér újragondolásával és a közösség bevonásával próbáltunk egy olyan Fórumot teremteni, amely a Népszínház utca sokszínű közösségét képes összekapcsolni és a helyi közélet központjává válni. A tervezési folyamat során különös figyelmet fordítottunk arra, hogy a helyszín meglévő adottságait és kulturális sokszínűségét kihasználva olyan tér születhessen, amely nem csupán praktikus és funkcionális, hanem otthonos és befogadó is.

Célunk egy olyan közösségi központ létrehozása volt, amely nem verseng, hanem együttműködik a környék más kulturális tereivel, helyet adva különböző közösségi programoknak, kezdeményezéseknek és véleményeknek. Az a célunk, hogy mindenki számára elérhetővé tegyük a különböző programokat és lehetőségeket, akár spontán találkozásokhoz, akár szervezett eseményekhez.

A végső tervek egy befogadó, sokoldalú és könnyen átalakítható belső tér megvalósítására összpontosítanak. A „placc” kialakítása révén közvetlen kapcsolódási pontot teremtenénk az utca és a postaépület között, a modulelemekkel pedig lehetőséget biztosítanánk a változatos funkciókra, hogy a tér különböző események és igények szerint átalakítható legyen. Az emelvény és a különböző interaktív elemek (mint a postaláda az ötletekhez és a parafás fal a hirdetésekhez) mind-mind azt a célt szolgálják, hogy a hely az emberek által formálódhasson és gazdagodhasson az idő során.

A projekt hosszú távú célja a Népszínház utca életének színesítése és összekovácsolása, egy olyan közösség létrehozása, amely valóban a helyiekről és az ő igényeikről szól. Hiszünk abban, hogy ezzel a kezdeményezéssel új impulzust adhatunk az utcának, és olyan közösségi teret hozhatunk létre, amely hosszú távon is értéket képvisel.

Befejezésképp elmondható, hogy a Népszínház utcai projekt nem csupán fizikai átalakításról szól, hanem arról a lehetőségről, hogy egy kulturálisan és társadalmilag gazdag, befogadó közösségi tér jöjjön létre, amely minden járókelőt megszólít, és hosszú távon biztosítja a környék pezsgő, változatos közéletét.

Források

Kolorádó, 26. okt. 2024, <https://kolorado.hu/node/23112>

Gehl, Jan, Project for Public Spaces, 26. okt. 2024, <https://www.pps.org/article/jgehl>

The generation// sedia veneziana, raumlaborberlin, 26. okt. 2024. <https://raumlabor.net/the-generator/>

Negyedről negyedre – fotós séták III., Józsefváros Újság, 26. okt. 2024, <https://jozsefvarosujsg.hu/szubjektiv-barangolas-a-nepszinhaznegyedben/>

Dankó udvar, 26. okt. 2024, <https://www.dankoudvar.hu/rolunk>

Kesztyűgyár Közösségi Ház, 26. okt. 2024, <https://kesztyugyar.hu/rolunk/>

Repair Café Budapest: Egy fenntartható kezdeményezés a VIII. kerületben, ahol a kidobásra ítélt tárgyak újra életre kelnek, Zöld Hang, 26. okt. 2024, <https://zoldhang.hu/2023/12/04/repair-cafe-budapest-egy-fenntarthato-kezdemenyezes-a-viii-keruletben-ahol-a-kidobasra-itelt-targyak-ujra-eletre-kelnek/>

A park, melynek dolga van - FiDo tér, Építészfórum, 26. okt. 2024, <https://epiteszforum.hu/a-park-melynek-dolga-van-fido-ter>

Járdafesztivál a NépSzínHáz utcában // Budapest Tuning, Budapest Te meg Én, 26. okt. 2024, <https://fb.me/e/5RJclrZi0>

Tactical Urbanism Now! III., Terraviva, 26. okt. 2024, https://www.terravivacompetitions.com/tactical-urbanism-now-competition-results-2023/?fbclid=IwZXh0bgNhZW0CMTEAAR2yz2w9BtFNInyUB9y3-hd0CI4KsFIAibY7T2eXKphL2kNbJocOWbYCIE_aem_Rxv3gDEynoc3HybiWM433Q

Rév8 állapotfelmérése

<https://drive.google.com/file/d/1JwPHvmb8QcLrkKqTvs-2dr7ttDBOVitV/view>

Neuhauser Márk, Hol kezdődik a Népszínház utca lelke - Placemaking a nemzetiségiak között, 2024, BME Urbanisztika tanszék

A dolgozat írása során az OpenAI által fejlesztett ChatGPT mesterséges intelligencia eszközt használtuk bizonyos szövegrészletek elsődleges megfogalmazásához. A végső szöveg minden esetben átszerkesztésre került.

Képek jegyzéke

8. kép: Google Maps

Többi kép: alkotók saját felvételei

1. Déry Miksa utcai játszótér
2. Járdai festés
3. Teleki téri játszótér
4. Járdafesztivál életkép 1
5. Járdafesztivál életkép 2
6. Állapotfelmérés - ablak
7. Állapotfelmérés - fő helyiség
8. Belső tér - modulelemek alakítása
9. Galéria - podcast
10. Bejárat
11. Elképzelés
12. Makett - megvalósítás
13. Placcon való átjárás
14. Placc elképzelés
15. Belső tér maketten
16. Belső tér elképzelés
17. Parafa falfelület
18. Fal jelenleg
19. Parafa falfelület 2
20. Fal jelenleg 2
21. Utcafelület
22. Kültér
23. Homlokzat
24. Alaprajz - elképzelések